

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ (ΣΥΓΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ)

Προοίμιο

Επειδή έχει αυξηθεί ο αριθμός των προσωπικών δοκιμών που έχουν δημοσιευτεί και οι σχετικές λεπτομέρειες που είναι απαραίτητες στα γραπτά κείμενα, αλλά ξεχνιούνται εύκολα, κρίθηκε κατά περίπτωση να συντάσσεται και να κοινοποιείται κατά καιρούς μία σχετική συγκεφαλαίωση, που θα διευκολύνει τον αναγνώστη στη συσχέτιση με τα ευρύτερα θέματα:

Ο Άνθρωπος, με τα συνεχώς εξελισσόμενα μέσα, που ο ίδιος ανέπτυξε, αποκτά απίθανα μεγάλο αριθμό πληροφοριών, αλλά η απόκτηση της **αλήθειας**, δηλαδή **σαφούς εικόνας της πραγματικότητας**, καθίσταται όλο και περισσότερο πιο **πολύπλοκη υπόθεση**. Ένα νέο «**χάος**» **ειδήσεων δημιουργήθηκε**. Το άλγος του Σίσυφου τον βαρύνει ακατάπαυτα. Ένα πρόβλημα **επιλύει και αναφύονται πολύ περισσότερα**.

Ο ίδιος ο άνθρωπος είναι ένας ζωντανός **λογαριασμός και μάλιστα «ανοιχτός»!** Κανείς, ούτε ο ίδιος, δεν μπορεί να προβλέψει τι θα προστεθεί ακόμη ή θα αφαιρεθεί, τι θα εξαλειφθεί ή τι θα μείνει ανεξόφλητο από χρεώσεις και τις πιστώσεις. Η **γνώση του ανθρώπινου είναι και ειδικότερα η αυτογνωσία είναι ένας μεγάλος άθλος**. Το «**γνώθι σαυτόν**», που χάρισε στο Σωκράτη το θάνατο και την αθανασία, σήμερα το ξέρουμε, ότι σημαίνει την **ανυπολόγιστη αξία**, που έχει για τον άνθρωπο, η απόφαση **να μάθει και να γνωρίσει τα όρια των δυνάμεών του**.

Ο ίδιος ο άνθρωπος, παρά το ότι είναι το μοναδικό έμβιο ον, που μπορεί **να θεωρήσει τον εαυτό του, ως αντικείμενο γνώσης**, ακόμη και μετά από χιλιάδες έλλογου βίου **δεν έχει πετύχει ορισμό του εαυτού του με συγκεκριμένο τρόπο!**

Ψάχνουμε χρόνια τώρα να βρούμε μια έννοια, που να συμπεριλαμβάνει όλα τα ανθρώπινα στοιχεία. **Άνθρωπος, άτομο, υποκείμενο, πρόσωπο...** Από πού προέρχεται! Ποια είναι τα χαρακτηριστικά, που τον ξεχωρίζουν από τα άλλα έμβια όντα! **Ποιος ο σκοπός του ερχομού του σε αυτόν τον κόσμο!** Ποια η σχέση με τον Κόσμο και πως μπορεί να δοθεί νόημα στη ζωή του; **Ποιες είναι οι δυνάμεις, που τον παρακινούν σε ενέργειες!** Το είναι του μένει σταθερό και αμετάβλητο ή μεταβάλλεται και πως; Η **ιδιοσυστασία** είναι απλή, σταθερή η ίδια σε όλους τους ανθρώπους; **Τεράστια και αναπάντητα ερωτήματα!!!**

Και όμως η **ζωή του ανθρώπου, με τη σημερινή μορφή του, ξεπερνά τις 200 000 χρόνια!**

Εκείνο, όμως, που φαίνεται ότι μένει σχεδόν αμετάβλητο είναι η μόνιμη ανάγκη να **«πολεμά» για την επιβίωσή του επάνω στη Γη**. Ζει μέσα σε ένα πλήθος αποριών-προβλημάτων, δοκιμών, αποτυχιών και επιτυχιών. Σε μια **αλληλουχία πλάνης και αλήθειας**. Σε μια **εναλλαγή καλού και κακού** και σε μια σύνθεση του **ωραίου και άσχημου**. Σε ένα **κόσμο φόβου και γαλήνης!**

Οι δυνάμεις του πηγάζουν από το «**ρίζωμά**» του στη **Μεγάλη Φύση!** Το ανθρώπινο ον έχει μέσα στον **κώδικα της ιδιοσυστασίας** του καταβολές από τους προγόνους του, ακόμη δε μπορεί να επέμβει άμεσα σε αυτές, κανείς, όμως, δε γνωρίζει τι θα γίνει στο μέλλον. **Δέχεται όμως, ως υποκείμενο, και ένα πλήθος επιρροές από την κοινωνία, όπου ζει, και τον πολιτισμό των λαών**.

Τελικά, όμως, είναι το ίδιο το άτομο **αντικείμενο επίδρασης μέσω της αγωγής και εκ μέρους του εαυτού του**. Με την **αγωγή** μπορεί να αποκτήσει και **άλλες ικανότητες**, με τις οποίες θα κατορθώσει να αντιμετωπίσει το πλήθος των αναγκών, που του προκαλεί η ίδια η ζωή. Ο πλούσιος **νοητικός εξοπλισμός**, σε συνδυασμό με **συναισθηματικό και ενστιγματικό εσωτερικό του κόσμο**, δηλαδή την **εσωτερική πηγή ενέργειας**, κάθε φορά τον καθιστά ικανό να αντιδρά και δρα με μια μεγάλη ισχύ, για το **ατομικό και γενικό καλό**.

Η **θαυμάσια αυτή υλική, πνευματική, νοητική και ψυχική σύνθεση είναι η ανθρώπινη προσωπικότητα**. Της **προσωπικότητας** την ανάπτυξη έχουν **σκοπό η ολιστική παιδεία και η αγωγή του ατόμου**.

Στο σημείο αυτό θαρρούμε ότι πρέπει να τονιστεί ένα νέο στοιχείο. Η άποψη της **τελείωσης της προσωπικότητας**, που θεωρείτο, ως οδηγός και είχε ως προϋπόθεση μια πιο σταθερή κατάσταση στον κόσμο και θεωρούσε πιο συγκεκριμένες και σταθερές και ανακτήσιμες με την αγωγή ικανότητες του ανθρώπου αμφισβητείται με τα σημερινά δεδομένα των επιστημών. Σήμερα η **«ανθρωπινότητα» της προσωπικότητας εμφανίζεται, ως ανθρώπινη ενέργεια [«ισχύς»], προς και με τα πράγματα και τους συνανθρώπους**. **Ενεργείται μέσω της γνώσης και οδηγεί στην αυτοπραγμάτωση του ατόμου**.

Μόνιμα πρότυπα δεν είναι δυνατόν να υπάρξουν. Μόνον μια **ιδανική ανθρώπινη εικόνα-ιδέα**. Η δε **μόρφωση του ατόμου σκοπεύει στην ανάπτυξη της ανθρώπινης προσωπικότητας**, ως **πρώτιστης αξίας** και στην **επικοινωνία-συνύπαρξη του προσώπου- αντικειμένου** σε ένα νέο και εξελισσόμενο κόσμο υψηλής **ανθρωπινότητας**.

Κύριο χαρακτηριστικό της εποχής μας η **απέραντη πολυπλοκότητα**. Η κοινωνία μας έχει «μαζικό» χαρακτήρα. Η **δημοκρατία από τη φύση της είναι πολύπλοκο πολίτευμα με σύνθετες σχέσεις και απαιτήσεις**. Οι πηγές πληροφοριών άπειρες. Η διάδοσή τους ακαριαία. Η **προσέγγιση της αλήθειας είναι σχεδόν αδύνατη**. Και οι ειδικοί ακόμη, **δεν μπορούν να περιγράψουν με σαφήνεια και ακρίβεια το όλο μιας κατάστασης**.

Νομίζουμε ότι **αντιλαμβανόμαστε τα θέματα**, αλλά αυτό συνήθως είναι μια **πλάνη**. Το άτομο, ονομαστικά **ελεύθερο**, πρακτικά είναι **δέσμιος των ανεξάντλητων επιλογών**. Αισθάνεται **απομονωμένο**, παρά το ότι ζει σε μεγάλους **ανθρώπινους σχηματισμούς**.

Η αίσθηση του χρόνου έχει αλλάξει, τα θέλουμε όλα «**εδώ και τώρα**». Η **ωρίμαση άγνωστη**. Η **αβεβαιότητα είναι, ουσιαστικά η μόνη βεβαιότητα!** Πλήρης σύγχυση και ανημποριά. Οι «**σωτήρες**» που **αναζητούμε, τη μια στιγμή, μετατρέπονται γρήγορα σε επάρατους «δαίμονες**». Η **ανασφάλεια και ο φόβος** είναι σήμερα πολύ πιο έντονα από ποτέ και η **ευτυχία των πολλών συνεχίζει να είναι «όνειρο απατηλό»**.

Θεραπεία άμεση, μονομερής και λυσιτελής δεν αναμένεται από εξωτερική, μεταφυσική πηγή. Η όποια λύση πρέπει να **δοθεί, μόνον, από τον Άνθρωπο**, που είναι, ουσιαστικά, ο **μόνος υπεύθυνος για τα προβλήματά του**.

Αν αντέξει στις τεράστιες προκλήσεις των καιρών έχει καλώς, ίσως **υπάρξει μέλλον πιο φωτεινό**, άλλως τα σύννεφα της απελπισίας και της δυστυχίας θα σκιάζουν **τη ζωή όλων μας**.

Μοναδικές του δυνάμεις στον ανηλεή αγώνα επιβίωσης, είναι οι **συνάνθρωποι**, με τους οποίους πρέπει να μάθει να ενεργεί **αρμονικά και ο εαυτός του**, τον οποίο πρέπει να **προετοιμάσει κατάλληλα**. Ευτυχώς έχει το μεγάλο ευεργέτημα από τη φύση του. Είναι **homo educandus**, ήτοι **επιδεκτικός παιδείας**, ήτοι: διδασχής, εκπαίδευσης, αγωγής και καλλιέργειας. **Δρόμος σωτηρίας μοναδικός, αλλά ανηφορικός, δύσκολος και λίαν επίπονος**.

Η **Παιδεία[καλλιέργεια και εκπαίδευση] μια επίδραση**, που έχει την ίδια πηγή του ενστίκτου της γονικής φροντίδας. **Καλύπτει την υπέρτατη ανάγκη να μπορέσει ο άνθρωπος να αντιμετωπίσει με αυτάρκεια τα προβλήματα, που προκύπτουν από το φυσικό και ανθρώπινο περιβάλλον**.

Με την Παιδεία αποκτά ένα καλά «**ακονισμένο**» μυαλό, με **ισχυρή κριτική δύναμη**, ώστε να μπορεί να βρίσκει, πίσω από τα επιφανόμενα την «**αλήθεια**». Μια λεπτά καλλιεργημένη **ευαισθησία**, που ρυθμίζει το εσωτερικό μας «**χάος**», τα συναισθήματά του. Τέλος είναι η **ρωμαλέα εσωτερική δύναμη των αξιών** για ανάληψη της **ευθύνης ηθικών πράξεων του**.

Ο **άρτια παιδευμένος άνθρωπος αισθάνεται την πληρότητα**. Έχει υψηλό βαθμό αυτοεκτίμησης και αυτοπεποίθησης.

Η ποιοτική **Ολιστική Παιδεία** συνιστά, λοιπόν, τη **βασική αξία, από την οποία αναδύονται και οι άλλες αξίες**. Τουτέστιν διαμορφώνει αυτό τούτο το **ανθρώπινο είναι**. Τον καθιστά, δηλαδή, **Άνθρωπο(με Α κεφαλαίο!)**.

Αντίθετα η άκρως **εξειδικευμένη** εκπαίδευση μεταξύ των πολλών θετικών, που προσφέρει εντούτοις συχνά προκαλεί και αρκετές **οδυνηρές συνέπειες!** Πειστικότατο παράδειγμα η **διαρκής κρίση που βιώνουμε στη σημερινή κοινωνία μας**. Στο βάθος της κρύβεται το **σχετικά μεγάλο έλλειμμα της Ολιστικής Παιδείας**.

Ο **απώτερος σκοπός, της Ολιστικής Παιδείας είναι η επιβίωση και η βελτίωση του ανθρώπινου είδους!**

Τι πιο πειστικό κίνητρο **προσωπικής δράσεως για μια γόνιμη καλλιέργεια Ανθρωπινότητας!**

Δημήτρης Μπάκας
10 Μάη 2024